

Vettem egy füzetet

Vettem egy füzetet, hogy minden nap írjak bele valamit. Napi eseményeket, gondolatokat, az olvasmányaim címét. A címlapot üresen hagytam. Eleinte csak es-ténként vettem elő, közben teáztam vagy boroztam. Szeretek írás közben föl-nézni a repülőkkal, műholdakkal teli égre, szeretem a belváros éjjeli hangjait. Később aztán már reggel is jegyezgettem a dolgokat, de olyankor minden más. A feleségem ideges, hogy elérje a vonatot, amit gúnyosan, csipkelődő hangon elővárosi vasútnak nevez. Néha megesik, hogy percek óta ülök a nyitott füzet felett, mégsem jut eszembe semmi emlékezetes. Jobb híján lejegyzem, hogy mit ettünk.

A konyhában, az erkélyablak előtti füles fotelban, meg olykor az ágyban ülve, hátamat párnákkal kitámasztva szoktam írni. Tollal. A feleségemnek nem szóltam a füzetéről, és nem tudom, mit gondol róla. Kérdezni sem kérdez. Egyszer elkaptam egy pillantását, mikor azt hittem, ő tette el a tollat szem elől, de aztán kiderült, hogy csupán nem értette, mit keresek. Néha röviden leírom, hogyan szeretkeztünk. Ha a feleségem tévét néz vagy telefonál, akkor elvonulok a konyhába, ha viszont olvas, akkor mellette, a kanapén írogatok, anélkül, hogy attól kéne tartanom, beleolvas a füzetbe. Diszkrét, erős jellemű nő, amelyet rajta kívül hírből sem ismerek. Nem tudom, más férjek hogyan vannak vele, de ha magányos, egyedülálló nőnek képelem a feleségemet, akinek senkivel nincs módja megosztani a gondjait – s aki ugyanezt feltételezi a körülötte lévő emberekről –, azon nyomban sóvárogni kezdek a teste után. Az az igazság, hogy minél inkább kerülü tekintetével az ölemben fekvő füzetet, annál inkább megkívánom őt. Egyébként nincsen abban a füzetben semmi titkos. Az az érzésem, hogy ha akar-nék se tudnék megfogalmazni semmi rejtegetnivalót vagy szégyenleteset.

Sokáig egyáltalán nem olvastam újra, miket firkáltam össze. Nem érdekelt. Néha ugyan átpörgettem ujjaim közt a betelt lapokat, és jó érzéssel töltött el, hogy nem múltak el nyomtalanul a napjaim. A betűim látványa is megnyugtattott: ha távolról néztem őket, olyanok voltak, mint a hófúvásban menetelő bakák. Egyszer aztán mégis hátralapoztam, és megláttam a korábbi bejegyzések közt egy furcsa, elfeledett mondatot: a türelmetlenek azt kapják, amit nem akartak. Az első napok egyikén került a füzetbe. Emlékeztem, hogy én ezt egy reggeli té-véműsorban hallottam valakitől, aki a lelki egészségről beszélt, s akit mindjárt első látásra ellenszenvesnek találtam. Meglepődtem, mert sajátomként tüntettem föl egy ellenszenves idegentől származó gondolatot. Nem értettem, mi szükség volt erre. Aztán egy ideig nem foglalkoztam a dologgal.

Nyarálni készültünk. Esténként az utazást terveztük, ezért a füzetben ki-hagytam néhány napot. Csak egyszer nyitottam ki, hogy följegyezzem: a feleségemnek Márta főnővér a mumusa. Évek óta el akartunk jutni Korzikára. Megvacsoráztunk, aztán késő éjjelig ültünk a feleségemmel a gép előtt: fényké-

peket kerestünk a szigetről, fórumhozzászólásokat olvastunk a szállásokról. Végül a Bonifacio-öbölben kiválasztottunk egy téglakerítéssel körülvett vendég-házat, ahol a térkép utcanézetében két csapzott fekete korcs ugatta a térképészkecsköt. Tetszett, hogy a kőfal túloldalán magasba csapott valami nádféle, az utca legmagasabban fekvő pontjáról pedig kilátás nyílt a bárkákkal telehintett öbölre. A feleségem azt mondta, hogy ő ezeket a végtelen virtuális sétákat szereti a legjobban. A karom alá bújt. Amit mondott, napokkal később fölírtam a füzetbe. Megvettük a repülőjegyet, és jó előre beváltottunk némi eurót.

Ha a feleségem éjszakás, délután öttől másnap reggelig egyedül vagyok. Korábban sokat telefonáltunk. A feleségem mindjárt lámpaoltás után fölhívott a nővérszobából, és megtárgyaltuk a napi eseményeket. Beszámolt róla, ha az osztályon híres beteg feködt: ápolták már Halász Juditot, ápolták Románt, a kapust, meg egy ismert író, mikor az infarktusból lábadozott.

Manapság már csodaszámba megy, ha valaki kézzel ír. Észrevettem, hogy a sok körmölgetéstől szép lassan az én írásom is átalakult: az ékezetek és a keresztvonások megdőltek, a kötővonalak lerövidültek. A hurkok pedig megnyúltak, ugyanakkor széltükben összemertek. A feleségem rokonai egyszer meglátták a feleségem kezében egy bevásárlócédulát, és megjegyezték: milyen szép kiírtak a férjed betűi. Nem nekem mondták ezt, hanem a feleségemnek, miután kiszaladtam sóért. Nem értettem a vendégek minden egyes szavát, de hallottam, hogy egész hosszasan rólam beszélnek. Igen, helyeselt a feleségem, én pedig hegyeztem a fülem, mond-e valamit a füzetéről is. Hallgatott. Vártam kicsit, s csak azután csatlakoztam hozzájuk, hogy a beszélgetés egészen bizonyosan más irányt vett. Amikor aztán leültem közéjük, a feleségem jelentőségteljesen rám nézett a pohara fölött. Ezt úgy is lehetett érteni, hogy nem tudja, hol maradtam olyan sokáig a sóval, meg úgy is, hogy látta az árnyékomat a tálaló oldalán.

Amikor betelt a füzet, újat vásároltam. A címlapját ennek is üresen hagytam. Ahhoz, hogy a füzeteket elnevezem, gondoltam, ismernem kellene a jövőt. El akartam tenni a régi füzetet abba a cipős dobozba, amelyikben iskolai bizonyítványokat, fényképeket meg a szüleim szerelmi levelezését őrzöm, de mikor átlapoztam a füzetet, megakadt a szemem egy bejegyzésen, ahol egyes sorok golyóstollal alá voltak húzva. Nem érttem. Biztos voltam benne, hogy sosem húznék alá semmit, hiszen én nem azért irkállok esténként a napjaimról, mert fontosnak tartanám, ami megeshet velem. Ezek nem is a napjaim, hanem csak napok. Végighúztam az ujjamat a sorok fonákján, megsimítottam a vonalat, ahol a tollbetét kidüllesztette a papírt. Egy darabig csüggedten ültem az ágyunk szélén, aztán visszacsuktam a cipős dobozt, a füzeteket pedig a válltászámba süllyesztettem, a munkahelyi mappák közé. Jobb, ha eztán mindenhol velem lesznek. Elszomorítottak ezek a dolgok.

Magammal vittem őket a nyaralásra is. A feleségem nem kérdezett semmit, csak felrántotta a szemöldökét, amikor kitapintotta őket a bőrönd alján, a fehérneműk között. Párizsban át kellett szállnunk. Az útlevel-ellenőrzés után két teljes óránk maradt a gép indulásáig. Parfümököt szagolgattunk, borokat nézegettünk, megkávéztunk valahol. A feleségem mondott valamit a pincérre, amit szerettem volna fölírni, de eszembe jutott, hogy a füzet a bőröndben van, és várja, hogy a Figariba tartó gép gyomrába tegyék. Fizettünk, komótosan megkeres-

tük a járatunkat. Nem értettem, mi ütött odafenn a feleségembe. Egy mondvacsinált ürüggyel – rögtön látom, mikor hallgat el valamit – kicsatolta az övét, és föl-le járkált az ülések közti folyosón. Lopva tekingetett jobbra-balra, aztán visszaült. Kérdőn néztem rá. Csak miután elhagytuk a repteret, és fölszálltunk a Bonifacióba tartó buszra, árulta el, hogy az egyik nő szerint Márta főnövére, a főnökére hasonlított. Régóta mondom, hogy a feleségemnek Márta főnövér a mumusa. Én így látom.

Szép nyaralás volt. Vendégbicikliken jártunk le a sziklás parthoz, az öbölbe, a városka kisvendéglőibe. Befizettünk egy fél napos jacht-kirándulásra, ahol a kormányos roséval kínált minket, és kagylós tésztát főzött a villanyrezsón. Benne volt az árban. Árkon-bokron át eljutottunk valahogy a világítótoronyhoz, összeismerkedtünk egy szlovák házaspárral. Tudtak magyarul. Négyesben fotózkodtunk a sziklafalba vajt lépcsősoron. A feleségem lábszárát összekaristolták a fennsíkon burjánzó bozótok, csípte a sebeit a tenger sós vize. Reggelente különböző nagyságú üvegharangok alatt kenyér, sajt, citrusfélék vártak minket a verandán, a narancslével telt kancsó oldalán erekbe gyűlve csordogált a pára. Meglepve vettük észre, hogy ott vannak a kutyák: a két fekete ördög a netes térkép utcanézetéről. Féltünk tőlük, ezért ha tehattuk, hoztunk nekik apróhalat a parti kioszkból. Magasra tartott kézzel, a biciklik mögé bújva dobáltuk nekik.

A füzettel esténként tudtam csak foglalkozni, lefekvés előtt, meg azon az egyetlen délutánon, amikor esett, és tramontana fúj. Az erkélyen ültem akkor, de a székem hátulsó lábait betoltam a szobába, hogy a füzetet ne érhesse eső. A feleségem közben barátnőjének, a mentőorvosnak írt képeslapot. Meg mertem volna esküdni rá, hogy abból a néhány sorból Márta főnövért se hagyta ki.

Már akkor, ezen az egyetlen esős délutánon fölfedeztem, hogy a Bonifacióban született bejegyzések hangütése valahogy természetellenes. Nem értettem, hogy lehet ez, mikor én itt, gondoltam, szinte mindenért rajongok. Úgy írtam le templomot, csónakot, kétrét hajló koldust, mintha olyasvalakihez beszélnék, akinek a szemében nem léteznek maguktól értetődő dolgok. Kényszerítettem magam, hogy hátrébb lapozzak, a Bonifacio előtti időkre, de a feleségem hívott, hogy krémezzem be a hátát. Leégett szegény. Kérdezte, rossz kedvem van-e. Dehogyan, gondoltam, ez nem kedv.

Szerencsém van, mivel nem ragaszkodom a szokásaimhoz. Nem ez a baj, ha ugyan baj van. A körülmények változásával gyorsan megbarátkozom, hozzászokom rosszhoz, jóhoz – de amikor megérkeztünk a nyaralásból, a saját lakásunk szagát néhány percen át idegenszerűnek találtam. Furcsa kakukkfűves illat elegyedett kesernyész, karamellás aromákkal. Első látásra persze az is különösnek látszott, hogy a kazánunk égéstermékét nyomtalanul elnyeli a fal, s hogy kürtők, csövek, csatornák vezetnek láthatatlan régiókba. Ezen az égtájon, gondoltam, a szem elől eltüntetett dolgok tartománya népesebb, mint a láthatóké.

A munkahelyem mindössze két utcányira van a lakástól, ezért aztán nincs okom rá, hogy elővárosi vasútnak nevezzem a vonatot. Csak átsétálok a téren, ahová az erkélyünk néz, és már ott is vagyok. Ebédidőben néha bent maradok az irodában, és a füzeteimben lapozgatok. Bekapok egy müzliszeletet, hogy ne korogjon a gyomrom. Megkérem a takarítókat, hogy adjanak a kávéjuktól, amit egy huszonöt éves szarvasi masinán főznek, és megmondom nekik, hogy ennek

a kávénak a bonifaciói feketék a nyomába sem érnek. Persze túlzok, ahogy mindenki más. Kialakult ezen a munkahelyen egy különös, kissé körülményes, bókoló nyelvezet, amin az emberek a takarítókkal beszélnek – idetartozik az is, hogy egekig dicsérjük a kávéjukat. Mindenki, aki itt dolgozik, tud ezen a nyelven, a takarítók pedig veszik a lapot. Lefőzik, csészénkbe öntik a feketét, cukrot adnak, közben feleselnek. Ami innen nézve a bókolás, az felőlük nézve a feleselés. Úgy teszünk, mintha másvalakik lennénk.

Előfordul, hogy a szomszéd irodában dolgozó nők bekapcsolva felejtik a rádiójukat, amikor elmennek enni. Az ajtó pedig kulcsra zárva. Nem szeretem, ha zene szól, miközben én a füzetekkel bibelődöm, mert ha a zene vidám, akkor a bejegyzéseim is vidámnak látszanak, függetlenül attól, hogy milyenek szántam őket. Ha pedig harcias, erőszakos zenét adnak odaát, amilyeneket az együttesek harminc évvel ezelőtt tucatszám ontottak magukból, akkor minden papírra vetett mondatom átváltozik egy sértett kamasz kibírhatatlan hőzöngéseivé. Ilyenkor tehetetlennek érzem magam. Nem tudom, miért kezdtem el ezekbe a füzetekbe írni, de biztosan nem ezért. Mikor az ebéidő véget ér, és meghallom a lift felől érkezők lépteit, visszarakom a füzeteket a táskába. Jó előre kigondoltam, mit fogok mondani, ha valaki mégis meglátna, miközben olvasgatok.

Nekem könnyű, de a feleségem ott az intenzív osztályon nem teheti meg, hogy másvalaki legyen. Szétosztja a gyógyszereket, a reggelit, a fekáliás ágyneműt lecsereéli tisztára. Gyógyszert rendel, időpontot kér az ápolási igazgatótól, leadja a *gluténos* meg a *diabos* ételrendeléseket. Nem értem, miért morog otthon folyton a főnökére, mikor pedig Márta főnövér azt állítja, ő a várományosa.

Egyszer csak előkerültek anyám gyerekkori naplói. Egy könyvek mögé tuszkolt nejlomba bugyolálva találtam rájuk. Nem mondhatnám, hogy szükségem volt rájuk, vagy hogy anyám naplóirol gyakran eszembe jutnának az én füzeteim. Ennek a naplónak az egyik oldalán azt olvastam: Felkeltem, felöltöztem, kifésültem a szőnyeg rojtjait. Máshol pedig négy oldalas listába szedve sorakoztak a nehezen megjegyezhető idegen szavak – köztük az a szó is, ami felnőtt életében anyám kedvencévé vált. Különös, hogy alig öt évtized leforgása alatt mekkora változáson estek át ezek az iskolai füzetek: a maiak fényesek, rikító színűek, tapintásra simák. Szinte vízállóak és antisztatikusak. Igaz viszont, hogy mikor kihajtom őket, azon nyomban becsukódnak, hogyha az üresen hagyott bal oldalra írás vagy olvasás közben nem ejtem rá az öklömet. Hiszen régóta nem cérna tartja össze a lapokat, hanem hegyes végű, veszélyes alumínium kapcsok. Ha egészen pontosak akarnánk lenni, és minden egyes használati tárgy nevéből el akarnánk távolítani az érvényüket veszített elemeket, akkor valamit, ami nem fűzéssel, hanem kapcsolással készül, eszünkbe se jutna füzetnek nevezni. Talán inkább azt mondanánk rá, hogy kapcsolat.

A feleségem legjobb barátjánője mentőorvos. Ötvenöt éves és láncdohányos, aki a lakásunkban is rágyújt, aztán napokig szellőztethetünk. Néha elmennek moziba, pedig a nagy korkülönbség miatt másfajta filmeket szeretnek. Ha a mentősnő meglátogat minket, koccintok velük, eszem pár falatot a rágcsálnivalóból, és magukra hagyom őket. A hálószobából hallgatom a nevetésüket. A mentősnő tizennégy évvel idősebb a feleségemnél. Egyszer ingyen utalvánnyal vitte el a feleségemet Hajdúszoboszlóra, hogy fürdőzzenek. Mikor a feleségem

ágnak esik, a barátnője meglátogatja, és ellátja lázcsillapítóval, antibiotikummal. A feleségem ilyenkor végre kibeszélheti magából a Márta főnővérrel kapcsolatos dolgokat. Két helyiséggel odébb is hallani, ha a mentősnő köhögni kezd. Elég egy túlságosan gyors levegővétel, egy kis nyál, ami nevetés közben cigányútra ment, máris elfogja a köhögési inger, s a légutaiból, a tüdeje felől ijesztő hangokat ereget. A fuldoklásának van egy fázisa, amikor szinte sípolva szürcsöli a levegőt és mintha azt mondaná, hogy fűzet, fűzet, fűzet. Az első szótagon beszívja a levegőt, a másodikon kifújja. Öt perc is beletelik, míg magához tér egy efféle rohamból. Azt állítja, hogy köhögés közben van néhány pillanat, amikor nem tud magáról.

Ritkán járunk színházba, mert nem szeretjük, ha túl közel jönnek a dolgok, s akkor a képzeletnek alig van valami teendője. Inkább olvasunk vagy zenét hallgatunk. A feleségemet zavarja, ha a zeneművek hosszú zenekari bevezetővel indulnak, és aztán, szinte a semmiből, felharsan a kórus, megszólal fémes hangján a zongora. Senki sem gondolná, milyen bohókás tud lenni a feleségem, ha magunk vagyunk. Utánozza a hangszerek hangját, kigúnyolja a túlságosan átszellemlült karmestereket. Kezét összetéve rimánkodik, hogy az isten szerelmére, legalább a szimfóniákba bele ne énekeljenek. Amikor zenét hallgatunk, eszembe sem jutnak a fűzetek.

Ismerünk egy fickót, aki télen-nyáron kötött pulóverben jár. Itt lakhat valahol a téren. Első látásra nincsen rajta semmi különös: a szakála gondozott és divatos, a pulóverei szépek. Tulajdonképpen mi is szívesen hordanánk ilyesmiket. Van, hogy az ablakból, az erkélyről figyelünk föl rá. Mindaddig, amíg a járókelők nem kerülnek a fickóhoz túlságosan közel, nem történik semmi. Járkál a piacon, ahogy a többiek, nézi a kéregetőket, a szabadtéri árusokat. De elég, ha csak a könyökét súrolja valaki, vagy a sáljával finoman meglegyinti a vállát, máris grimaszolni kezd. Elnézést, mondja az idegennek, összeakadtunk. Azt hiszi, hogy az illető táskája a pulóveréből kihúzott egy szálát. Óvatos mozdulatokkal végigpásztazza a hasa előtti területet, aztán megesik, hogy ollót vesz elő, és egyetlen határozott mozdulattal átnyisszantja a levegőt. Ártalmatlan, jóindulatú alak, mi mégis tartunk tőle. Ha meglátjuk az utcán, hogy felénk közeledik a norvég mintás vagy főzelékszínű pulóverében, akkor a feleségem a földre szegezi a tekintetét, és érzem, hogy szorosabban karol belém. Én is csak az erkélyen állva vagyok olyan bátor. Hogy mitől félünk, nem tudom. Ha részesei volnánk egy tömegkatasztrófának és pánik törne ki, szégyellni kellene magam a feleségem előtt, amiért lökdösődöm – ezt egyszer beleírtam a fűzetbe. Később áthúztam egy fekete tollal, mert az igazságnak ez csak az egyik oldala volna.

Egyik este néhány percre elől hagytam. Csöngettek, szaladtam ajtót nyitni, a fűzetet pedig címlappal fölfelé az étkezőasztalra borítottam. Egy rokonszenves férfi a harmadik emeletről aláírást gyűjtött, mert a házban működő szolárium több évi bérleti díjjal tartozik. Váltottunk néhány szót egyéb ügyekről is: szégyennek hármas ikrei születtek. Mikor aztán hátrébb léptem az ajtóból, hogy az indítványt a cipős szekrény tetejére tegyem és rögtön alá is írjam, a gardrób ajtajára szerelt tükörben megláttam a feleségemet. Az asztalnál állt, és hátraszegett nyakkal lapozgatott a fűzetben. Elkaptam a tekintetem. Ez nem lehet, gondoltam, ez kizárt. Jól hallhatóan elköszöntem a férfitől, gondosan kulcsra zártam az

ajtót alul is, fölül is. Mire a nappaliba léptem, a feleségem már a kanapén ült, és a mobiltelefonján matatott. A füzet ott volt az asztalon, alatta meg a toll, pont, ahogyan hagytam. Vacsoráztunk. A feleségem tányérokat vett elő. Hogy elférjen a zöldséges tál, a füzetet odébb raktam egy újsághalom tetejére. Bekapcsoltuk a tévét, átnéztem a számlaleveleket. A feleségemet fél tízkor fölhívta a mentős barátnője, de a füzetekről vagy rólam egy árva szó sem esett. Másnap a feleségemet el kellett volna kísérem Egerbe, a szüleihez, de inkább otthon maradtam. Azt mondtam, hogy nincs kedvem az apósomhoz, aki szenilis, és egyre-másra obszcén szavakkal tűzdeli tele a beszédét. Pedig tudom, hogy ez a közönségesség a betegsége része.

Amikor egyedül vagyok, mert a feleségem éjszakás, taláломra előveszem az egyik füzetet, aztán kikeresem azokat a részeket, ahol korábban a szeretkezéseinkről írtam. Nem nehéz megtalálni őket, mert ezek a lapok a rászáradt ondótól könnyen elválnak a szomszédosaktól. Eleinte bántott ezeknek a bejegyzéseknek a szűkszavú neutralitása, s hogy úgy beszélek a feleségem testéről, mintha nem volna számos szeretetre méltó diszfunkció székhelye, de mostanra fokozatosan hozzászoktam a hangnemükhöz, és mindaddig, amíg el nem élvezek, a magam testét is hasonlóképpen, vagyis az emberi teljesség legmagasabb szintű megnyilvánulásának látom. Ha végeztem, pár percig csak ülök a fotelben, és nézem az ölemben fekvő, összemocskolt füzetet. Hiába próbálom aztán elkerülni a kijózanodást, tudom, hogy mire eltakarítom a nyomokat, undorodni fogok. Néha arról képzelgek, hogy miszlikbe tépem, tűzre vetem az irományaimat, hiszen ez a füzetezés lassanként elveszi a kedvem még a füzetezéstől is. Egyszer megálltam a konyhapult előtt, és teljes erőből rásújtottam egymás után háromszor vagy négyszer. A tenyerem csúnyán bepirosodott.

Nyolc füzet telt meg a betűimmel. Már a kilencediket is megnyitottam, amikor meghalt Márta főnővér huszonkét éves lánya. Azt beszélik, hogy meztelenül, külsérelmi nyomok nélkül feküdt az albérletében, a teakonyha kövén. Talán drogozott. A temetésre meg a torra a főnővér persze elvárt minden ápolót. Néhány túlbuzgó takarító a haláleset hírére mécseseket helyezett el a kórházi társalgó belső párkányain. A temetés napján a feleségem először semmit nem talált a szekrényében, ami alkalomhoz illő lett volna, végül egy kinyúlt fekete pólót vett föl, könnyű fekete vászoncipőt, meg a régi fekete farmerét, ami a lába közt kikopott. Észrevettem, hogy jól állnak neki ezek a kihízott, elfeslett fekete holmik: törődöttnek, de fiatalabbnak látszik, mint azokban a fémgombos, örülten suhógó selyemblúzokban, amikért annyira odavan. Azt hiszem, a feleségem azóta hord selyemblúzókat, mióta a fülébe súgták, hogy ő Márta főnővér várományosa – a mumusának a várományosa. Amikor a feleségem a hajnali vonathoz siet, megesik, hogy suhogásra ébrednek. De a temetés reggelén csönd volt.